

Norrmejeriers yttrande avseende betänkandet *Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56)*

Norrmejerier välkomnar möjligheten att yttra sig över betänkandet *Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56)*. Som mejeriföretag med verksamhet i norra Sverige ser vi det nationella stödet som avgörande för att säkerställa en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig mjölkproduktion i landets nordligaste regioner.

I detta remissvar vill vi särskilt lyfta två aspekter:

1. Behovet av att höja stödnivån, då den inte har justerats sedan 2018 trots ökade kostnader.
2. Vikten av att stödet bör baseras på energikorrigerad mjölk i stället för kilo mjölk, för att bättre spegla den faktiska näringsmässiga och ekonomiska värderingen av mjölkråvaran.

1. Vikten av det nationella stödet för norrländsk mjölkproduktion

Det nationella stödet spelar en central roll för att upprätthålla en livskraftig mjölkproduktion i norra Sverige, där de geografiska och klimatmässiga förutsättningarna innebär särskilda utmaningar.

Mjölkproduktionen i Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland och Jämtland präglas av:

- Längre transportavstånd och högre logistikkostnader.
- Klimatförhållanden som begränsar odlingssäsongen och foderproduktionen.

Trots dessa utmaningar är en livskraftig mjölkproduktion i regionen av stor betydelse för den svenska livsmedelsförsörjningen, den biologiska mångfalden och den ekonomiska utvecklingen i glesbygdsområden. Samtidigt har antalet mjölkgårdar i Norrland halverats sedan 2010, trots att regionen har goda förutsättningar för mjölkproduktion. En fortsatt minskning av mjölkproduktionen i norra Sverige riskerar att leda till ännu större livsmedelsunderskott och minskad försörjningsförmåga i glesbygden.

2. Behovet av att höja stödnivån

Trots att produktionskostnaderna har ökat kraftigt de senaste åren har det nationella stödet inte justerats sedan 2018.

Denna utveckling påverkar särskilt producenter i norra Sverige, där:

- Stora kostnadsökningar har skett för insatsvaror, energi och transporter.
- Den svenska kronans försvagning har försämrat mjölkprisets konkurrenskraft.

Att upprätthålla en stabil mjölkproduktion i norra Sverige är även en viktig fråga för svensk livsmedelsberedskap. Sverige är idag beroende av stora volymer importerade mejeriprodukter, och en fortsatt nedgång i inhemsk produktion skulle minska självförsörjningsgraden ytterligare. För att kunna upprätthålla en stark svensk livsmedelsproduktion, även vid framtida kriser eller störningar i de globala leveranskedjorna, krävs ett stabilt och långsiktigt stöd för mjölkproduktionen i norra Sverige.

För att säkerställa en robust och hållbar livsmedelsförsörjning är det därför nödvändigt att det nationella stödet höjs, så att det bättre speglar dagens ekonomiska och försörjningsmässiga verklighet.

3. Förslag till förändring: Stöd bör baseras på energikorrigerad mjölk

Idag utbetalas det nationella stödet utifrån kilo levererad mjölk, utan att ta hänsyn till mjölkens näringsinnehåll. Detta innebär att gårdar som producerar mjölk med hög fetthalt och proteinhalt får samma stöd som gårdar vars mjölk har en lägre näringskoncentration.

Detta är problematiskt av flera skäl:

- Stödet premierar mindre näringstät mjölk. Eftersom mjölkens kvalitet och näringsvärde varierar, leder dagens system till att gårdar med högre fett- och proteinhalt inte får någon extra ersättning – trots att mejerier och konsumenter värdesätter en mer näringstät produkt.
- Onödiga transporter och ineffektiv resursanvändning. Att basera stödet på mängd snarare än kvalitet innebär att större volymer mjölk transporteras, vilket i praktiken innebär att mer vatten fraktas på våra vägar. Genom att premiera energikorrigerad mjölk kan transporterna bli mer effektiva, vilket minskar miljöpåverkan.
- Missgynnar biologisk mångfald och hållbar produktion. Energität mjölk produceras i högre grad genom en foderstrategi där gårdens eget grovfoder används. Det bidrar till ett mer robust och hållbart jordbruk, där vallodling kan spela en viktig roll för markbördighet och biologisk mångfald.

I dag betalar mejerier redan lantbrukarna utifrån mjölkens energiinnehåll (fetthalt och proteinhalt). Det vore därför rimligt att även det nationella stödet baseras på energikorrigerad mjölk, så att ersättningen bättre speglar den faktiska råvarans kvalitet och värde.

4. Sammanfattning och avslutning

- Det nationella stödet måste höjas för att säkerställa fortsatt mjölkproduktion i norra Sverige och kompensera för de kraftigt ökade produktionskostnaderna.
- Stödet bör utgå från energikorrigerad mjölk i stället för kilo mjölk, vilket skulle skapa en mer rättvis och hållbar ersättningsmodell.
- En justering av stödnivå och utbetalningsmodell skulle bidra till en stabilare, mer konkurrenskraftig och långsiktigt hållbar mjölkproduktion i norra Sverige.

Norrmejerier ser positivt på initiativ som stärker svensk mjölkproduktion och hoppas att dessa förändringar beaktas i det fortsatta arbetet.

Göran Olofsson, styrelseordförande

Gerhard Bley, vd